

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 24 października 2024 r., bez udziału stron,
w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w W. J. I. o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej o sygn. I ZI 29/24,
wniosku SSN Marka Siwka o wyłączenie go od udziału w sprawie o sygn. akt I ZO 131/24, dotyczącej wyłączenia SSN Marka Motuka od rozpoznania sprawy o sygn. I ZI 29/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

**uwzględnić wniosek i wyłączyć SSN Marka Siwka od udziału
w sprawie o sygn. akt I ZO 131/24.**

UZASADNIENIE

Pismem, które wpłynęło do Izby Odpowiedzialności Zawodowej SN w dniu 10 września 2024 r., SSN Marek Siwek złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZO 131/24 wobec istnienia okoliczności tego rodzaju, które mogą wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności. We wskazanym wniosku podniósł, że chociaż przedmiotem sprawy o sygn. I ZO 131/24 jest wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka od rozpoznania sprawy I ZI 29/24, której z kolei przedmiotem jest wniosek prokuratora o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSR J. I. za czyny, które miałyby być

popołnione m.in. na szkodę sędziego Sądu Okręgowego W. Ż., niemniej jednak osobiście zna zarówno sędziego W. Ż., jak i sędziego J. I., co w sposób oczywisty może skutkować w sposób niezamierzony na jego subiektywną ocenę sprawy i mieć wpływ na jej rozstrzygnięcie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia sędziego decyduje między innymi ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą w realiach sprawy takie okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. W powyższym kontekście na uwadze należy mieć ugruntowane stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym złożenie przez sędziego żądania wyłączenia od udziału w sprawie, wskazujące na istnienie okoliczności mogących wpłynąć na jego bezstronność wymaganą przez prawo i uzasadniających obawę co do możliwości obiektywnego orzekania w konkretnej sprawie, obliguje nie tylko do wnikliwego rozważenia przedstawionych przesłanek tej inicjatywy, ale w wypadku potwierdzenia ich rzeczywistego występowania, powinno - co do zasady - prowadzić do uwzględnienia wniosku sędziego o wyłączenie od udziału w rozpoznawaniu sprawy, zwłaszcza gdy w odbiorze zewnętrznym może powstać wątpliwość co do istnienia kierunkowego nastawienia sędziego do stron procesowych lub uczestników postępowania.

W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Okoliczności, które w oświadczeniu podniósł SSN Marek Siwek, mogłyby stanowić poważną, obiektywnie istniejącą wątpliwość, co do bezstronności wymienionego sędziego. Tworzy ją bowiem sam fakt utrzymywania kontaktów zawodowych ze wskazanymi powyższej osobami będącymi jednocześnie stronami w postępowaniu. Wystąpienie wskazanej okoliczności może wywołać u postronnego obserwatora przeświadczenie, że SSN Marek Siwek mógłby okazać się stronniczy. Wykracza to więc ponad subiektywną ocenę wnioskującego.

Wydaje się jednak konieczne zauważenie, że głównym powodem wyłączenia SSN Marka Siwka jest uznanie, że rozstrzygając wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka, zmuszony byłby on do zajęcia stanowiska odnośnie okoliczności, która także go bezpośrednio dotyczy, albowiem jest związana z jego własną procedurą nominacyjną. Okoliczności związane z trybem powołania SSN Marka Motuka do Sądu Najwyższego, w którym uczestniczyła Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. były właśnie podstawą złożenia przez prokuratora wniosku o wyłączenie SSN Marka Motuka od rozpoznania sprawy I ZI 29/24. Zaistniały problem, którego sedno wyraża łacińska paremia *nemo iudex in casa sua* jest dostrzegalny już na pierwszy rzut oka, a jego znaczenie dla możliwości bezstronnego rozpoznania sprawy jest oczywiste i zrozumiałe dla każdej, choćby przeciętnie wykształconej dorosłej osoby – obiektywnego, postronnego obserwatora procesu. Przytoczyć bowiem należy uchwałę składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 (I KZP 2/22), w której podkreślono, że wniosek o wyłączenie ze składu sądu osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*.

Okoliczność ta prowadzi nadto nie tylko do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPC w postaci prawa strony postępowania do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą, ale do obrazu art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. (por. uchwałę składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022, I KZP 2/22).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

r.g.

